

SOTSIAALMINISTEERIUM

Asendus- ja järelhoolduse rahastamine ja edasised võimalused

Arutelukohtumine ELVL-ga

Helen Jõks

Laste ja perede osakonna nõunik

24.03.2022

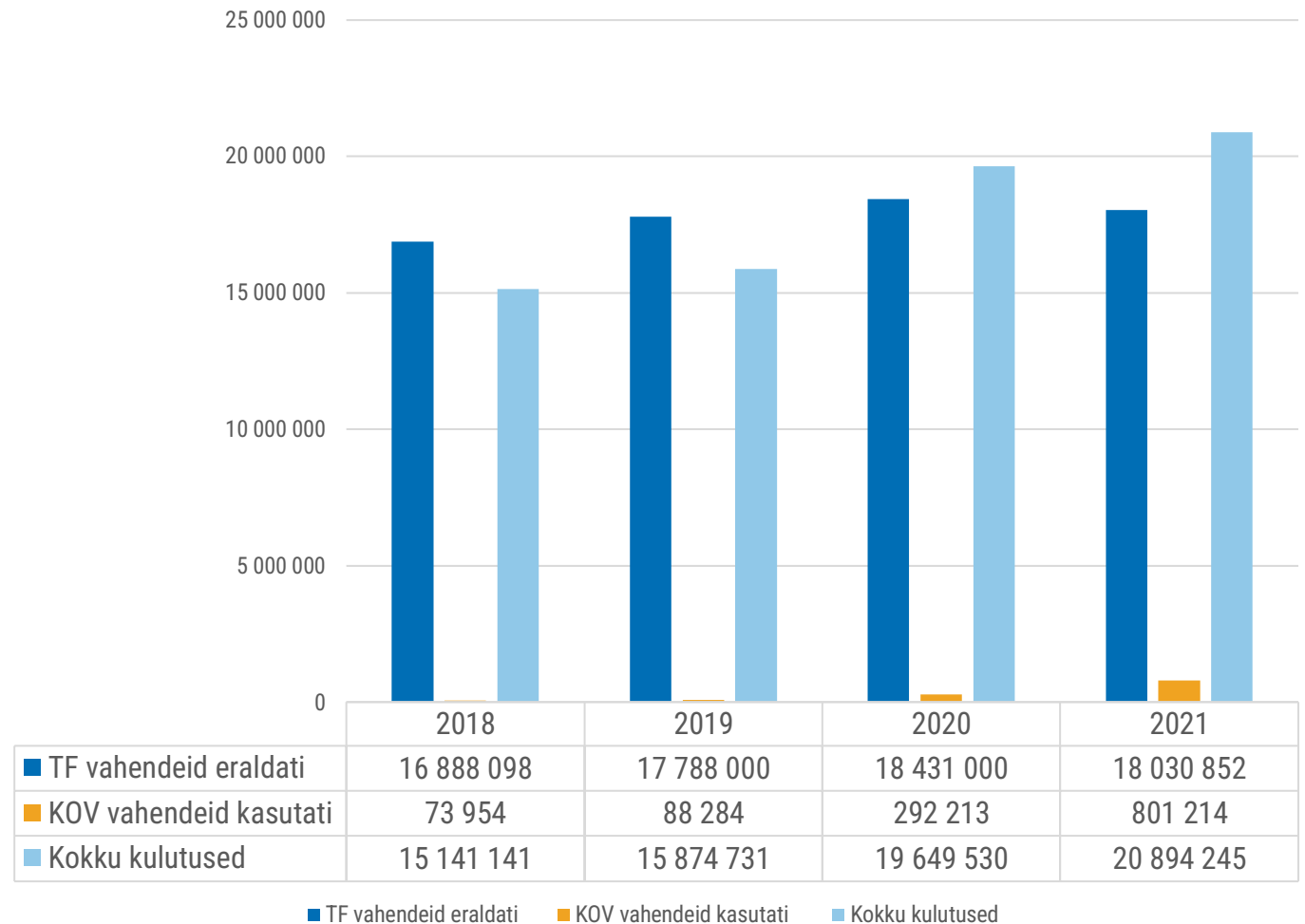
Asendus- ja järelhoolduse rahastamine

Rahastus ja kulud 2018-2021

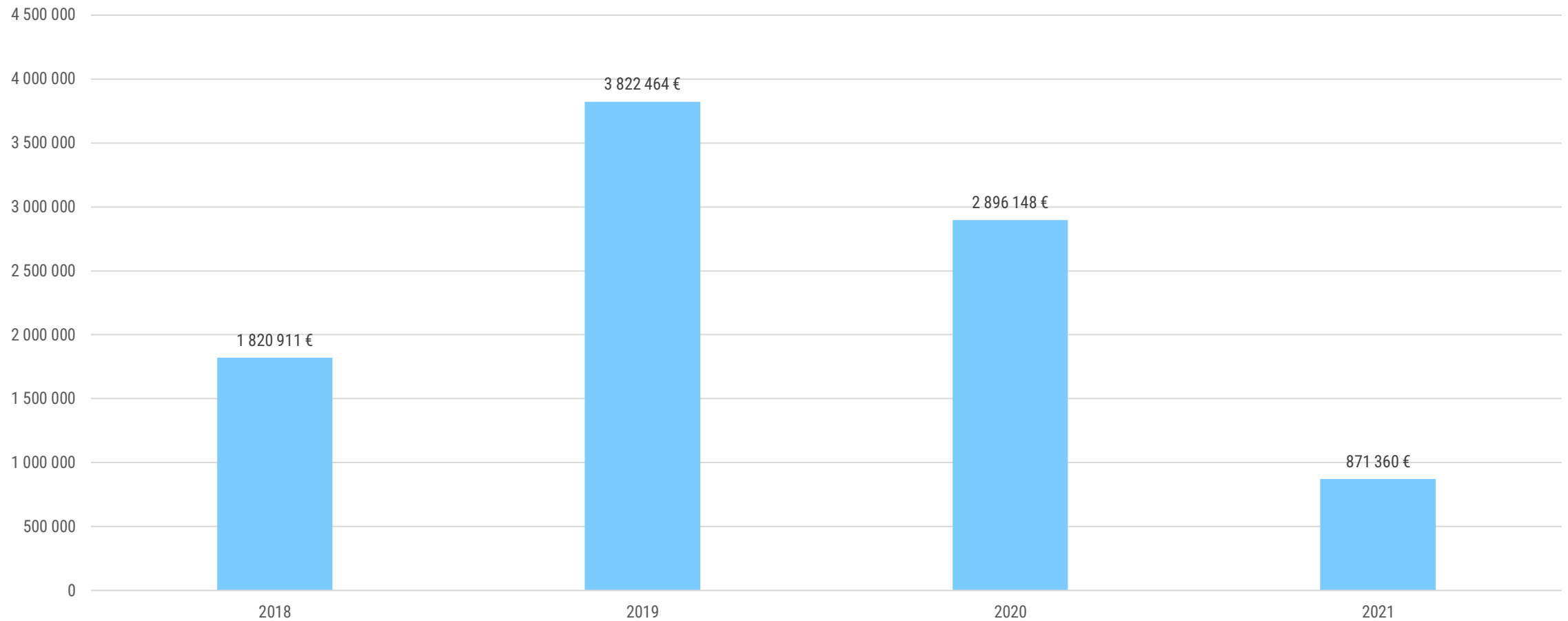
- KOV vahendeid on hakatud enam kasutama: 2018. aastal oli KOV omapanus 74 tuhat; 2019. a 88 tuhat; 2020. a ligi 300 tuhat ja 2021. a juba enam kui 800 tuhat
- Kokku Eestis asendus-järelhoolduse kuludest ligi 4% kaeti KOV vahenditega, samas oli oma panusega panustatavate KOVide puhul oma panus kuludest keskmiselt 11% .
- KOV-iti on omapanus erinev: 73 KOVist, kel oli AH ja JH kulusid aastal 2021, neist 31 KOVi panustas oma eelarvest lisaks sh:
  - 10 KOVi kattis omavahenditega kuludest enam kui 15% - 27% kuludest (4 426€ - 87705€);
  - 10 KOVi 5%-15% (3 826€ - 55 491€)

2022. Eelarve 19 006 052 eurot, tõus ca 975 000 eurot (töötajate töötasu tõstmiseks ca 10%).

Kahanevad jäägid

TF vahendite jääk järgnevaks aastaks

Jäägid

- KOVidest 6-el ei olnud asendushoolduse kulusid ja neist 3-el on varasemast jääk summas 38 289 € (4% jäägi summast n.ö seisab)
- 16% jäägisummast moodustavad 15 KOVi jäägid, kelle jäägid kasutatavatest vahenditest on väiksemad (alla 6%)
- Suurema jäägi osa (31%) moodustavad kokku 17 KOVi, kelle puhul jääk jääb 6-15% vahele kasutatavatest vahenditest (jäägi summa 269 569 €)
- 3-el KOVil on jääk 16-19% kasutatavatest vahenditest ja nende jääk moodustab 19% jäägi summast
- Jäägi osa suurendavad veel 6 KOVi, kelle jäägi osa vahenditest moodustab 33-50% ja summa kokku on pea sama suur 259 144 € (30% jäägi summast)

Jäägi osakaal kasutatavatest vahenditest	KOVide arv	Jääkide vahemik	Jäägi summa	Jäägi osakaal kogu jäägist
Jäägi osa alla 6%	15	66-55 392€	141 783 €	16%
Jäägi osa 6-15%	17	1152 - 54 198€	269 569 €	31%
Jäägi osa 16-19%	3	13563 - 126 432€	162 575 €	19%
Jäägi osa 33-50%	6	25711 - 71 800€	259 144 €	30%
Ei kasutatud üldse	3	11 068 - 14 884€	38 289 €	4%
KOKKU	44	66 - 126 432€	871 360 €	100%

Vahendid teenuse viisiti isiku kohta 2018 - 2022

	TF eraldis isiku kohta kuus:				TF koefitsient 1,0 aastas
Teenuse viis >	Perekodu	Asendus kodu	Hoolduspere	Järelhooldus	
Koefitsient >	2,4	2,3	2	1	
2018	1344	1288	1120	560	6 721
2019	1663	1593	1386	693	8 313
2020	1983	1901	1653	826	9 916
2021	1831	1755	1526	763	9156
2022 I pa (90%)	1623	1555	1353	676	

Edasised võimalused

Taust

- Riiklikes strateegiates sihiks detsentraliseerimise põhimõtte järgimine, riigi ja KOV ülesannete ja rahastamise ülevaatamine, kohalike omavalitsuste piirkondliku koostöö soodustamine (Eesti 2035 strateegia tegevuskava, Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm (VVTP) 2021 - 2023);
- Detsentraliseerimise suunas tuleks liikuda kui seeläbi on võimalik muuta teenus inimest jaoks paremaks: **parem kättesaadavus, suurem efektiivsus, väiksem bürokraatia, suurem operatiivsus, isikute vajadustest paremini lähtuv, parem kvaliteet** jne;
- VVTP 2.18 - Analüüs ja ettepanekud asendus- ja järelhooldusteenuse toetusfondist tulubaasi liikumise kohta – tähtaeg 2022 aprill (ministri tasand).

Asendushooldusteenuse rahastamine

- Alates 2018 asendus-ja järelhooldusteenus KOV korraldatav ja rahastatav ülesanne, riik toetab toetusfondi kaudu;
- Vahendeid jaotatakse kaks korda aastas (aluseks isikute arv teenuse liigiti, teenuse liigi koefitsient ning eelneva aasta jääk). Eesmärgiks perepõhise asendushoolduse soodustamine;
- Vahendite kasutuses peab KOV lähtuma SHS-st ja teenusel isiku vajadustest, arvestuslik eraldis teenuse viisiti ei ole piiriks st vahendid ei ole seotud konkreetse isiku ega teenuse osutamise viisiga;
- Vahendeid võib kasutada asendus- ja järelhooldusteenuse osutamiseks, korraldamiseks ja hooldusperede toetamiseks.

Toetusfond vs tulubaas

- Nii toetusfondi kui tulubaasi puhul omad riskid ja tugevused;
- Mõlemal juhul võimalik, et teenuse vajadus ja kulud on suuremad kui riigi poolt toetusena eraldatud summa, samal ajal teenuse vajadus ei pruugi alati olla prognoositav;
- Praktikas ilmnenud, et teenuse vajaduspõhist rahastamist võib takistada vähene sidusus KOV-s sotsiaal- ja finantsvaldkonna koostöö osas.

Toetusfond

Eelised:

- Sihtotstarbelisus tagab vahendite jõudmise konkreetsele sihtgrupile ja ei võimalda kasutada muuks otstarbeks. Asendushooldusel lapsed ühed haavatavamad, sõltuvus KOV-st suur;
- Sihtotstarbeline eraldis tagab ka laste teenusevajaduse ilmnmisel selle pakkumise, kuivõrd rahastatakse asendus- ja järelhooldusteenusel isikute arvu järgi. Lahtisidumine võib tekitada riski, et teenust vajavad lapsed ei saa teenusele ja neid pigem ei eraldata perest.

Toetusfond

Kitsaskohad:

- Jäik sihtotstarbeline rahastamine ei pruugi alati võimaldada KOVil elanike tegelikke vajadusi arvestada ja uuenduslikke, häid mõtteid realiseerida sh valdkonnaga otse seotud tegevustesse vahendeid panustada (nt ei saa asendushoolduse ennetuseks vahendeid hetkel kasutada);
- Hoolimata koefitsiendipõhisest rahastamisskeemist ei ole perepõhise hoolduse soodustamine tänase rahastuskeemi kaudu lõpuni tagatud, kuna ei võimalda panustada vahendeid näiteks hooldusperede leidmise, eestkosteperede toetamise jms, mis soodustaks samuti perepõhise hoolduse kasvu;
- Piirangud ei motiveeri kohalikke valdkonna spetsialiste ja juhte tegelema vastava ülesande arenguga /optimeerimisega, muuhulgas seetõttu, et vahendite jääk või sääst läheb taas uue aasta arvestusse ja ei too kaasa suuremat paindlikust järgenvasse perioodi.

Tulubaas

Eelised:

- KOV autonoomsuse suurenemine kohalikest vajadustest lähtuvas rahastamiseks, väiksem jäikus ja suurem paindlikkus, mis võimaldaks KOV-del endil ka mõelda ja arendada muuhulgas „kastist välja“ lahendusi;
- KOV suurem motiveeritus ja vastutuse tajumine valdkonna arendamisel ja rahastamise optimaalsel korraldamisel.

Tulubaas

Kitsaskohad:

- KOV eelistused ja poliitilised prioriteedid võivad olla mujal ning KOV-I võib olla soov vähendada kulusid asendus- ja järelhooldusele, et suunata vahendid mujale;
- Sihtotstarbelisuse kaotamisega võib kannatada vajaduspõhine, kvaliteetse teenuse osutamine ning haavatava sihtgrupi huvid. Oht on eriti suur, kuna asendus- ja järelhooldusteenuse sihtgrupp on suures sõltuvuses KOV-st ning täiendavaid eestkõneleijaid sihtgrupil napib;
- Kohus teostab küll järelevalvet KOV kui eestkostja üle, kuid kohtul puuduvad oskused ja pädevus hinnata sisulist abi ja selle kvaliteeti, mida KOV eestkostjana oma lastele tagab.

Valikud kaalumiseks

- Rahatusloogika muutmine toetusfondist tulubaasi;
- Toetusfondis kasutusloogikate muutmine – suurem paindlikkus, et vähendada asendushooldusele sattumist ja toetada perepõhiste vormide levikut (nt asendushoolduse ennetus, eestkosteperede toetamise võimaldamine jm);
- Mõlemal juhul võimalik kaaluda ka arvestuse aluste muutmist (nt koefitsiendivaba rahastamine, senise AH ja JH laste arvu asemel laste üldarvu põhine rahastamine vms).

Küsimused ja arutelu!

SOTSIAALMINISTEERIUM

Aitäh!

Helen Jõks

Laste ja perede osakond

Helen.joks@sm.ee

